

Participarea tertilor în procesul civil

- consideratii teoretice -

Notiunea de *terti* desemnează, pe de o parte, persoanele străine de proces, iar pe de altă parte, persoanele care sunt introduse într-un proces în curs de desfășurare și care din acel moment, devin și ele părți, fiind însă denumite, în continuare, terti, pentru a fi deosebite de părțile initiale (reclamantul și pârâtul).

Spre deosebire de hotărârile penale, care sunt opozabile erga omnes, hotărârile civile, cu foarte rare excepții (în materiile de stare civilă), nu pot fi opuse tertilor. De ex.: titularul dreptului de proprietate, care a obținut o hotărâre ce obligă pe pârât la predarea bunului, nu va putea executa acea hotărâre în cazul în care bunul este detinut de o tertă persoană, ci va trebui să declanșeze un nou litigiu, chemându-l în judecată pe tertul detentor. *Pentru ca o hotărâre civilă să devină opozabilă și altor persoane care nu sunt părți și nici nu sunt considerate a fi reprezentate, este necesară introducerea acestora în proces.*

Introducerea unui tert la judecată prezintă un dublu interes: atât pentru una din părțile initiale (reclamant sau pârât), care urmărește să i se recunoască ori să i se stabilească anumite drepturi și față de tertul respectiv; dar și pentru tertul respectiv, care fie urmărește să-și valorifice un drept al său, fie pentru a apăra pe una dintre părțile în litigiu. De ex.: - Creditorii chirografari pot interveni într-un litigiu în care debitorul lor este parte, fie pentru a împiedica o fraudare a intereselor lor, fie pentru a-l ajuta pe debitorul lor să câștige, deoarece orice majorare sau diminuare a patrimoniului lor influențează posibilitatea pentru creditorii chirografari de a-și satisface creanțele.

Trebuie subliniat că, în anumite cazuri expres prevăzute de lege, *terții sunt obligați să intervină într-un proces în curs de judecată*, sub sancțiunea de a nu-și mai putea valorifica ulterior drepturile sau interesele. Spre exemplu, din dispozițiile art. 785 C.civ., se desprinde concluzia că, în cazul partajului succesoral, creditorii unui coindivizar sunt obligați să intervină în procesul respectiv, deoarece ei nu vor mai putea ataca împărțeala pe calea prevăzută de art. 975 C.civ., chiar dacă aceasta a fost făcută cu fraudarea drepturilor lor la urmărirea silită imobiliară, cei care au un drept de privilegiu sau ipotecă asupra imobilului ce formează obiectul executării silite sunt obligați să intervină.

Participarea tertilor la judecată prezintă avantaje întrucât ea permite reunirea într-un singur proces a tuturor persoanelor interesate de pretentia dedusă judecătii, realizându-se astfel o economie de timp și de cheltuieli, lămurite atât raporturile dintre reclamant și pârât, dar și dintre acestia și tertii intervenienti, preîntâmpinându-se astfel posibilitatea pronunțării unor hotărâri

contradictorii.

Trebuie însă menționat că, introducerea unor terti în proces are și unele inconveniente, în sensul că poate duce la întârziere în soluționarea cauzei, sau poate ridica anumite probleme de competență, iar tertii iau procesul în fază în care se găsește la momentul introducerii sale în proces, ceea ce poate afecta drepturile sale.

Codul de procedura civilă reglementează: *interventia voluntară* (art. 49-56), *și trei forme de intervenție forțată, respectiv, chemarea în judecată a altor persoane* (art. 57-59), *chemarea în garanție* (art. 60-63) *și arătarea titularului dreptului* (art. 64-66).

INTERVENTIA VOLUNTARA

Notiune

Este acea formă de participare a tertelor persoane la judecata ce constă în introducerea unui tert, din propria sa inițiativă, într-un proces aflat în curs de judecată pentru a-și apăra un drept propriu sau pentru a apăra dreptul unei părți din acest proces.

Interventia voluntară presupune două elemente definitorii, respectiv:

- existența unui proces civil în curs de judecată;
- introducerea unui tert, din inițiativa acestuia, în procesul respectiv.

Cererea de intervenție voluntară poate fi formulată de orice tert care ar putea fi prejudiciat în vreun fel de hotărârea ce ar urma să se pronunțe într-o pricină sau care pretinde un drept propriu, în strânsă legătură cu obiectul acelei pricini.

Interventia voluntară poate fi de două feluri, după cum tertul invocă un drept propriu (*intervenție voluntară principală*), sau apără drepturile uneia dintre părțile (*intervenție voluntară accesorie*).

Această concluzie se desprinde din dispozițiile art. 49 C.civ. „oricine are interes poate interveni într-o pricină ce se urmează între alte persoane”, „intervenția este în interes propriu când cel care intervine invocă un drept al său, și este în interesul uneia din părți când sprijină numai apărarea acesteia”. Menționăm că tertul trebuie să justifice întotdeauna un interes propriu, indiferent de felul intervenției (principală sau accesorie).

a. INTERVENTIA VOLUNTARA PRINCIPALA

Prin această *cerere* tertul solicită introducerea sa în proces pentru a i se recunoaște sau stabili un drept propriu. Această cerere este o veritabilă cerere de chemare în judecată, îndreptată împotriva părților inițiale.

Interventia voluntară principală constituie un incident procedural ce determină lărgirea cadrului procesual, de regulă, din punct de vedere al

părților, însă, uneori și în ceea ce privește obiectul litigiului.

Mentionăm că intervenția voluntară principală presupune *invocarea de către un tert a unui drept propriu*, fără însă a fi necesar să existe identitate între dreptul pretins de tert și dreptul ce formează obiectul cererii de chemare în judecată. Totuși, între cele două drepturi trebuie să existe o strânsă legătură, care să justifice judecarea lor împreună, întrucât, în caz contrar, cererea de intervenție voluntară ar fi respinsă ca inadmisibilă, deoarece nu ar face decât să întârzie soluționarea cererii de chemare în judecată.

Potrivit art. 50 alin. 1 C.proc.civ., *cererea de intervenție voluntară principală trebuie făcută în forma prevăzută pentru cererea de chemare în judecată*, (a se vedea dispoz. Art. 112 C.p.c.), iar alin. 2 prevede termenul până la care se poate face această cerere, respectiv – *numai în fața primei instanțe și numai înainte de închiderea dezbaterilor*.

Se permite introducerea cererii de intervenție voluntară principală și în instanța de apel, însă numai cu învoierea părților. Precizăm că momentul până la care se poate interveni în instanța de apel nu este prevăzut în dispozițiile legale mai sus menționate, ceea ce ne face a aplica în mod corespunzător, dispoziția legală de la judecata în primă instanță, momentul fiind acela al închiderii dezbaterilor de fond în instanța de apel.

Intervenția voluntară principală este inadmisibilă în recurs datorită faptului că acesta nu are un caracter devolutiv.

În cazul în care un tert formulează o cerere de intervenție voluntară principală, prima problemă pe care o are de rezolvat instanța de judecată este aceea de a stabili *dacă această cerere poate fi încuviințată în principiu*, cu alte cuvinte dacă pretenția terțului poate fi soluționată în litigiul în curs de desfășurare.

Instanța se va putea pronunța asupra admisibilității cererii de intervenție voluntară principală după ascultarea părților și a celui care intervine și va decide numai după ce verifică următoarele aspecte: dacă tertul justifică un interes și pretinde un drept propriu; dacă există o legătură strânsă între cererea principală și cererea de intervenție, care să justifice soluționarea împreună a celor două cereri; dacă tertul a formulat cererea înăuntrul termenului prevăzut de lege.

Asupra admisibilității în principiu a intervenției voluntare principale, instanța se pronunță printr-o *încheiere interlocutorie*, ceea ce înseamnă că instanța nu mai poate reveni asupra ei.

În caz de respingere a cererii de intervenție tertul poate ataca încheierea de respingere odată cu fondul sau poate să reitereze pretenția printr-o cerere separată.

După încuviințarea în principiu, *instanța va dispune comunicarea acesteia către părțile inițiale și va fixa un termen în care poate fi depusă întâmpinarea*. Din momentul încuviințării cererii de intervenție în principiu, *tertul devine parte în proces*, luând procedura în stadiul în care se afla. Cererea de intervenție voluntară principală se judecă odată cu cererea principală, însă, dacă ar duce la întârzierea soluționării acesteia, instanța poate dispune disjungerea.

b. INTERVENTIA VOLUNTARA ACCESORIE

Definiție

Interventia voluntara accesorie este acea cerere prin care un tert, care justifică un interes, solicită introducerea sa într-un litigiu în curs de desfășurare, pentru a apăra drepturile uneia dintre părțile inițiale.

Cererea de intervenție voluntară accesorie, fiind o simplă apărare în favoarea uneia dintre părțile între care s-a stabilit raportul juridic procesual inițial, poate fi făcută oricând în cursul procesului, chiar înaintea instanței de recurs, și se judecă întotdeauna împreună cu cererea introductivă de instanță. În ceea ce privește procedura de soluționare, aceasta este aceeași cu cea a cererii de intervenție voluntară principală.

IMPORTANT – Precizăm că judecata cererii de intervenție principală nu este influențată de renunțarea reclamantului la judecată sau la dreptul subiectiv pretins, ori de achiesarea pârâtului la pretențiile reclamantului, ipoteze în care însă, cererea de intervenție accesorie ar rămâne lipsită de obiect sau de interes.

Nu pot fi admise concomitent atât cererea reclamantului cât și cererea de intervenție principală, dacă acestea au același obiect și deci se exclud reciproc. Ambele însă pot fi respinse, ori admise numai în parte. Interventia accesorie depinde de soluția care se dă în cazul cererii principale și în favoarea cărei părți este formulată: astfel, dacă cererea a fost formulată în favoarea pârâtului, în cazul în care se admite cererea reclamantului se respinge cererea de intervenție; dacă este în favoarea reclamantului, se admite dacă se admite acțiunea principală și se respinge, dacă se respinge acțiunea principală.